

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

684

VITENDO VYA KUJIFUNZA SANAA

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka: 2011

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka katika kila sehemu **B** na **C**.
3. Andika majibu yako kwa kalamu ya wino wa bluu au mweusi isipokuwa michoro ambayo itachorwa kwa penseli.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Taja hatua tatu za uchoraji za kuunda mtazamo wa undani kwa watoto wa Elimu ya Awali.

Hatua ya kwanza ni kuchora vitu vya msingi mbele, katikati na nyuma kwenye karatasi ili kutoa hisia ya nafasi na undani.

Hatua ya pili ni kutumia mistari ya kuongoza ili kuonyesha kimsingi mwelekeo wa vitu kwenye nafasi, jambo linalosaidia mtazamo wa kina.

Hatua ya tatu ni kutumia mchanganyiko wa rangi na vivuli ili kutoa hisia ya umbali kati ya vitu vilivyo karibu na vile vilivyo mbali.

2. Eleza umuhimu wa kutumia vitu halisi kama vielelezo katika kufundisha dhana ya ufinyanzi. Toa sababu nne.

Vitu halisi hufanya mafunzo kuwa ya kweli na rahisi kueleweka kwa watoto, kwani wanaweza kuona na kugusa dhana zinazofundishwa.

Vitu halisi huchoea hamasa na motisha ya watoto kushiriki, kwani wanavutiwa na kile wanachoona kinachohusiana na maisha yao.

Vitu halisi husaidia watoto kuendeleza ujuzi wa uchambuzi na ufahamu wa vitendo, kwa mfano kuelewa jinsi maumbo na rangi vinavyopatikana kwa vitendo.

Vitu halisi hutoa fursa ya mazoezi ya vitendo na majaribio, na hivyo kukuza ubunifu na uratibu wa mikono na macho.

3. Fafanua kwa kifupi namna mwalimu anavyoweza kutumia sauti mbalimbali katika kufundisha ubunifu.

Mwalimu anaweza kutumia sauti ya juu au ya chini ili kuvutia watoto na kutoa hisia tofauti kwenye somo.

Mwalimu anaweza kubadilisha kasi ya sauti, kuimba au kuzungumza kwa taratibu ili kuhimiza watoto kufuata mdundo au kuunda athari ya kisanaa.

Mwalimu anaweza kutumia sauti za burudani au kusisitiza maneno muhimu ili kuwasaidia watoto kuelewa dhana na kuendeleza mawazo yao.

4. Orodhesha sifa nne za zana zinazotakiwa zitumike katika shughuli za kuchapa.

Zana lazima ziwe salama kwa watoto, zisizo na kingo kali au sumu.

Zinafaa kwa mikono ya mtoto na rahisi kutumia bila msaada mkubwa wa mwalimu.

Zinaweza kutoa matokeo yanayoonekana wazi na ya kuvutia, kama picha au muundo unaoonekana vizuri.

Zinafaa kwa kila aina ya rangi au nyenzo inayotumika, kuhakikisha ufanisi wa kuchapa.

5. Bainisha faida tatu za kutumia tathmini chanya katika kazi za sanaa za watoto.

Tathmini chanya inachochea kujiamini kwa mtoto na motisha ya kuendelea kushiriki katika kazi za kisanaa.

Inasaidia kubaini sehemu za nguvu na changamoto za mtoto, na hivyo mwalimu kutoa msaada unaofaa.

Inahimiza ubunifu na mbinu mpya, kwani mtoto anapokea pongezi kwa majaribio yake badala ya kuogopa makosa.

6. Taja tofauti tatu kati ya picha mchanganyiko na uchapaji.

Picha mchanganyiko ni michoro inayoundwa kwa kuunganisha rangi au maumbo kwa mikono au zana mbalimbali.

Uchapaji ni mbinu ya kisanaa ya kuchapa rangi au nyenzo kwenye karatasi au uso mwingine kwa kutumia chombo maalum.

Picha mchanganyiko inategemea uundaji wa kidogo kidogo na mchanganyiko wa rangi, wakati uchapaji mara nyingi unalenga kutoa muundo unaorudiwa au picha thabiti.

7. Eleza umuhimu wa kufundisha dhana ya kasi katika muziki kwa kutumia harakati za mwili. Toa sababu tatu.

Kufundisha kasi husaidia watoto kuelewa mdundo na tempo wa wimbo kwa njia ya vitendo, badala ya dhana tu.

Harakati za mwili huchochea kumbukumbu ya tempo na mdundo, jambo linalosaidia ujifunzaji wa muda mrefu.

Inaboresha uratibu wa mwili na akili, kwani mtoto anapaswa kuendana na mdundo na hatua za mwili.

8. Orodhesha mbinu nne za kumsaidia mtoto kumaliza kazi yake ya sanaa.

Kutoa mwongozo wa hatua kwa hatua ili mtoto ajue kinachotakiwa kufanywa.

Kumtia moyo na kutoa pongezi anapofanikisha sehemu fulani ya kazi.

Kumsaidia au kushirikiana naye pale anapohitaji msaada wa zana au kuelewa hatua.

Kuhakikisha muda unaotumika ni wa kutosha na hakuna vikwazo vya kiusalama vinavyomkwamisha.

9. Tofautisha nyimbo za kucheza na nyimbo za kukariri katika ufundishaji wa muziki.

Nyimbo za kucheza zinahimiza watoto kufanya mwendo wa mwili pamoja na wimbo, kuchochea ushirikiano na burudani.

Nyimbo za kukariri zinahimiza watoto kuzungumza au kuimba maneno ya wimbo, zikiboresha kumbukumbu, uelewa wa maneno na mdundo.

10. Taja sifa nne za sanaa za maonyesho.

Zinaonyesha hisia na mawazo kwa njia ya vitendo kama kuigiza au kucheza.

Hushirikisha hadhira moja kwa moja na kuvutia kwa sababu ya sauti, mwendo wa mwili na uso.

Zinaongeza ubunifu na motisha ya kujieleza kwa mwigizaji na hadhira.

Husaidia kuelewa dhana au hadithi kwa kina, badala ya kuelewa kwa maneno tu.

SEHEMU B (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii.

11. Jadili athari sita za mwalimu kumpaka rangi mtoto katika kazi yake ya sanaa.

Kupaka rangi kwa mtoto husaidia kuongeza ubunifu wake kwa kutoa fursa ya kuchanganya rangi na maumbo.

Inaboresha uratibu wa mikono na macho, kwani mtoto anapaswa kuwa makini kwa mstari na mipaka ya rangi.

Inasaidia kueleza hisia na mawazo, kwani mtoto anapopaka rangi kwa uhuru, anaweza kueleza hisia zake.

Inachochea kujiamini na motisha, kwa sababu mtoto anapopata pongezi, anajivunia kazi yake.

Inaboresha umakini na nidhamu, kwani mtoto anapowajibika kumaliza kazi yake kwa umakini.

Inasaidia mwalimu kubaini nguvu na changamoto za mtoto, na hivyo kutoa msaada unaofaa.

12. Fafanua mbinu tano za kumsaidia mtoto asiye na ari ya kujifunza kuigiza kushiriki kikamilifu.

Kumshawishi kwa kuonyesha mfano wa mwalimu au watoto wengine wanaoshiriki kikamilifu.

Kumruhusu kushiriki kidogo kidogo hadi awe na kujiamini.

Kutumia pongezi na maneno ya himizo kwa hatua ndogo ambazo mtoto anashiriki.

Kumruhusu kuchagua nafasi au jukumu la uigizaji analolihisi kuwa ni rahisi kwake.

Kumchochea kwa michezo au nyimbo zinazovutia ili kuvutia motisha ya kushiriki.

13. Kwa kutumia hoja tano, eleza kwa nini uchapaji ni muhimu katika kukuza ufahamu wa herufi na namba kwa watoto.

Uchapaji husaidia watoto kujifunza umbo la herufi na namba kwa njia ya vitendo badala ya maneno tu.

Huchochea kumbukumbu ya mtazamo na mikono, hivyo kurahisisha ujifunzaji wa herufi na namba.

Inasaidia kuelewa muundo na mpangilio wa herufi na namba kwa kutumia vitendo vya kisanaa.

Inaboresha uratibu wa mikono na akili, jambo linalosaidia katika kufuatilia mstari na uandishi sahihi.

Inachochea ubunifu na majaribio ya mbinu tofauti za kuunda herufi au namba, kukuza uelewa wa vitendo.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii.

14. Eleza kwa undani hatua sita za ufundishaji wa dhana ya ufinyanzi kuanzia mwanzo hadi mwisho wa somo.

Hatua ya kwanza ni kuanzisha somo kwa kuonyesha dhana na malengo kwa watoto.

Hatua ya pili ni kuonyesha vifaa na zana zinazotumika katika ufinyanzi, na kueleza jinsi vinavyotumika.

Hatua ya tatu ni kuonyesha mfano wa kuchapa au kuchora kwa hatua, kwa watoto kuangalia.

Hatua ya nne ni kuruhusu watoto kufanya majaribio kwa vitendo chini ya mwongozo wa mwalimu.

Hatua ya tano ni kujadili kazi za watoto, kutoa mrejesho na kueleza sehemu za kuboresha.

Hatua ya sita ni kukusanya vifaa, kuandaa muhtasari wa somo na kutoa maelezo ya ziada au mafunzo ya nyumbani.

15. Fafanua umuhimu wa maandalizi ya muda mrefu katika somo la sanaa. Toa faida tano.

Yahakikisha mwalimu ana vifaa vya kutosha na salama, hivyo kuepuka kuchelewa au hatari.

Yahakikisha mpangilio wa hatua za kufundisha ni sahihi na mtiririko wa somo ni wa kimaelezo.

Yahakikisha malengo ya somo yanakidhi mahitaji ya kila mtoto.

Yahakikisha mwalimu ana muda wa kutosha wa kufundisha na kusaidia kila mtoto.

Yahakikisha usalama wa watoto wakati wa shughuli za kisanaa, kuzuia ajali au uharibifu wa vifaa.

16. Changanua mambo matano muhimu ambayo mwanachuo wa mafunzo kwa vitendo anapaswa kuzingatia wakati wa mahojiano na mwalimu mlezi.

Kuelewa malengo na dhana za somo kabla ya mahojiano.

Kuonyesha uelewa wa nadharia na vitendo vya somo kwa mwalimu mlezi.

Kujieleza kwa ufasaha na kwa usahihi wakati wa mahojiano, ikiwa ni pamoja na mifano ya vitendo.

Kuhakikisha uhusiano wa heshima na ushirikiano na mwalimu mlezi ili kupata mrejesho bora.

Kuonyesha ubunifu, mbinu na mbinu za vitendo ambazo mwanafunzi anazijua au amejifunza katika mafunzo.